

รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร
โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี
The Model for Developing Community Enterprise Leaders on Nutrition
through Participation of Local Administrative Organizations in Phetchaburi Province

วิภาณี เพือกบัวขาว¹ สาโรช เพือกบัวขาว² พนิต ศรีประดิษฐ์³

Wipavanee Phuekbuakhoa¹ Saroj Phuekbuakhoa² Panit Sripradit³

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2}Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchaburi Rajabhat University

³สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

³Information Technology and Innovation Education Program, Faculty of Education,
Surindra Rajabhat University

E-mail: kung_pbru@hotmail.com

Received: July 03, 2019

Revised: October 30, 2019

Accepted: November 5, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี และ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี การวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 375 คน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะ รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ ด้านความรู้ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ “2P2MIF Model”

ประกอบด้วย P = Production หมายถึง ด้านการผลิต P = Participation หมายถึง ด้านการมีส่วนร่วม M = Marketing หมายถึง ด้านการตลาด M = Management หมายถึง ด้านการบริหารจัดการ I = Information หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร และ F = Financial หมายถึง ด้านการเงิน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา/ ผู้นำ/ วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The research aimed to: 1) study the developing factors for community enterprise leaders on nutrition of the local administrative organizations in Phetchaburi province, and 2) create the model for developing the community enterprise leaders on the community nutrition, through the participation and cooperation of local administrative organizations in Phetchaburi Province. In quantitative research part, data collection was conducted with 375 samples across the community enterprises registered under Phetchaburi Provincial Agricultural Office. In the qualitative research part, in-depth interview was employed as the tool for the data collection with eight key informants in the community enterprises registered under Phetchaburi Provincial Agricultural Office. The research instrument was a structured interview. The qualitative data were analyzed by using content analysis and descriptive report, whereas the quantitative data were analyzed by computing percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as follows: 1) the factors for developing the community enterprise leaders on the community nutrition of local administrative organizations in Phetchaburi Province were rated overall at a high level. When each aspect was considered, it was found that the aspect with the highest mean score was on Skills, followed by Motivation/Attitude, Knowledge, Self-Concept, and Personal Attributes (which came to the lowest mean score of 2), respectively; 2) after having been analyzed and synthesized, the model for developing the community enterprise leaders on the community nutrition, through the participation and cooperation of local administrative organizations in Phetchaburi Province was formed and entitled as “2P2MIF Model”, consisting of P = Production, P = Participation, M = Marketing, M = Management, I = Information, and F = Finance.

Keywords: Development models/ Leaders/ Community enterprises

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (2548, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดคือ 1) เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน 2) เป็นกิจการที่ดำเนินการ หรือประสงค์จะดำเนินการร่วมกันในชุมชน โดยคณะบุคคลที่เป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคล และประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่น้อยกว่า 7 คน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน 3) เป็นกิจการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน และ 4) เป็นกิจการที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนโยบายไปส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในชุมชนให้ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ได้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนขึ้น ภายใต้ชื่อกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน เป็นต้น ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ต่างมีวัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผลิตสินค้าโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม

จังหวัดเพชรบุรีมีวิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำนวน 232 วิสาหกิจชุมชน จำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการผลิตสินค้า ได้ดังนี้ 1) การผลิตพืช จำนวน 39 วิสาหกิจชุมชน 2) การผลิตปศุสัตว์ จำนวน 25 วิสาหกิจชุมชน 3) การผลิตประมง จำนวน 4 วิสาหกิจชุมชน 4) การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน 61 วิสาหกิจชุมชน 5) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอและเสื้อผ้า จำนวน 11 วิสาหกิจชุมชน 6) เครื่องจักสาน จำนวน 7 วิสาหกิจชุมชน 7) ดอกไม้ประดิษฐ์ จำนวน 12 วิสาหกิจชุมชน 8) ของชำร่วย/ของที่ระลึก จำนวน 12 วิสาหกิจชุมชน 9) ผลิตภัณฑ์สมุนไพร จำนวน 11 วิสาหกิจชุมชน 10) เครื่องดื่ม จำนวน 17 วิสาหกิจชุมชน 11) เครื่องประดับ/อัญมณี จำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน 12) เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์ จำนวน 5 วิสาหกิจชุมชน 13) การผลิตปัจจัยการผลิต จำนวน 46 วิสาหกิจชุมชน 14) เครื่องปั้น จำนวน 1 วิสาหกิจชุมชน 15) การผลิตสินค้าอื่น ๆ จำนวน 32 วิสาหกิจชุมชน และจำแนกวิสาหกิจชุมชนตามกลุ่มการให้บริการ ได้ดังนี้ 1) ร้านค้าชุมชน จำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน 2) ออมทรัพย์ชุมชน จำนวน 10 วิสาหกิจชุมชน 3) สุขภาพ จำนวน 2 วิสาหกิจชุมชน 4) บริการอื่น ๆ จำนวน 3 วิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. 2558, หน้า 19) จากรายงานพบว่า มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรีบางกลุ่มยังคงขาดความรู้ความเข้าใจใน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตและการตลาด และยังขาดรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนเป็นอย่างมากต้องดำเนินการจัดทำเป็นรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้หน่วยงานหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรีนำไปเป็นแนวทางพัฒนากระบวนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดนวัตกรรมในการผลิตที่ได้จากทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนการจัดตั้งกลุ่มให้อยู่อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี
2. สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 475,160 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี. 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 375 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 8 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทองม้วนน้ำตาลโตนด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็ดเงินล้านบ้านสามเรือน อำเภอหนองหญ้าปล้อง 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวรรณขุ่นทอด อำเภอชะอำ 4) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านข้าวเกรียบใบหม่อน อำเภอชะอำ 5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง 6) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มยี่โตนดบ้านลาด 7) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไข่เค็มเสริมไอโอดีน อำเภอเขาย้อย และ 8) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

2.2 ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือของการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี และตอนที่ 3 แนวทางการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเครื่องมือของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บแบบสอบถามกับประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับสำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรีและเป็นกลุ่มที่ขึ้นทะเบียนระบบข้อมูลผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี

2. การวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทองม้วนน้ำตาลโตนด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็ดเงินล้านบ้านสามเรือน อำเภอหนองหญ้าปล้อง 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวรรณชนุนทอด อำเภอชะอำ 4) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านข้าวเกรียบใบหม่อน อำเภอชะอำ 5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง 6) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มยี่โตนดบ้านลาด 7) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไข่เค็มเสริมไอโอดีน อำเภอเขาชัย และ 8) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาชัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถให้ข้อมูลรายละเอียดที่จะศึกษาได้มากที่สุดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนและแนวทางการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร ซึ่งเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561 จนถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95 ซึ่งถือว่ายอมรับได้ (สรายุทธ์ กันหลง. 2555) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2557, หน้า 75) แบ่งค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญ ดังนี้

- 4.50-5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสังเคราะห์เป็นบทสรุปในประเด็นต่าง ๆ ตามตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ในกรอบงานวิจัย การตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบจากหลายแหล่ง ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความรู้	4.14	0.33	มาก	3
2. ด้านทักษะ	4.30	0.30	มาก	1
3. ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล	3.77	0.55	มาก	5
4. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง	3.88	0.29	มาก	4
5. ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ	4.26	0.29	มาก	2
รวม	4.07	0.35	มาก	

จากตารางที่ 1 ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.07 (S.D.=0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะ ($\bar{X}$ = 4.30, S.D.=0.30) รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.=0.30) ด้านความรู้ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D.=0.33) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ($\bar{X}$ = 3.88, S.D.=0.30) และด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.77, S.D.=0.55)

2. สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ “2P2MIF Model” ประกอบด้วย

1. P = Production หมายถึง ด้านการผลิต ควรมีการปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีคุณภาพ มีการสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นให้หลากหลาย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ
2. P = Participation หมายถึง ด้านการมีส่วนร่วม ควรสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เห็นความสำคัญในการเข้ามาปฏิบัติงานทุกขั้นตอนในการทำงาน
3. M = Marketing หมายถึง ด้านการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลาย มีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ เป็นต้น
4. M = Management หมายถึง ด้านการบริหารจัดการ โดยการจัดกิจกรรม เชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างกลุ่ม
5. I = Information หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร ควรมีการประชาสัมพันธ์ มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองชิม และมีการจัดจำหน่ายสินค้าในงานเทศกาลโอกาสพิเศษต่าง ๆ
6. F = Financial หมายถึง ด้านการเงิน ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกหรือตัวแทนสมาชิกในแต่ละกลุ่มอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีรับ - จ่าย มีการออกกฎระเบียบเรื่องการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารและมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย=4.07 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะ รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ ด้านความรู้ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ “2P2MIF Model” ประกอบด้วย 1) P = Production หมายถึง ด้านการผลิต ควรมีการปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีคุณภาพ มีการสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นให้หลากหลาย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ 2) P = Participation หมายถึง ด้านการมีส่วนร่วม ควรสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เห็นความสำคัญในการเข้ามาปฏิบัติงานทุกขั้นตอนในการทำงาน 3) M = Marketing หมายถึง ด้านการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลาย มีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ เป็นต้น 4) M = Management หมายถึง ด้านการบริหารจัดการ โดยการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างกลุ่ม 5) I = Information หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร ควรมีการประชาสัมพันธ์มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองชิม และมีการจัดจำหน่ายสินค้าในงานเทศกาลโอกาสพิเศษต่าง ๆ และ 6) F = Financial หมายถึง ด้านการเงิน ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกหรือตัวแทนสมาชิกในแต่ละกลุ่มอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีรับ-จ่าย มีการออกกฎระเบียบเรื่องการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารและมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่จะนำมาอภิปราย มีดังนี้

1. ปัจจัยการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และด้านแรงจูงใจ/เจตคติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำวิสาหกิจชุมชนได้รับการอบรมและพัฒนาในทุก ๆ ด้านตลอดเวลาเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้นำวิสาหกิจชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณิศา ไกรสันติ และรสมนต์ คำศรี (2559, หน้า 554) เรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดีมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านการผลิตมีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นการลดต้นทุนในการผลิต มีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) จนผลิตภัณฑ์ได้ระดับ 4 ดาว ด้านสมาชิกและชุมชนมีรายได้เสริมและมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี ผลกำไรบางส่วนนำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา

จังหวัดสงขลา พบว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมด้านการตลาด สนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น ด้านเงินทุนควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำเพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์และเครื่องจักรในการผลิตสมัยใหม่ ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล ส่งเสริมการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการผลิต การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สมุนไพรท้องถิ่น ให้แก่ผู้สนใจในชุมชนเพื่อถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ส่งเสริมการศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมและสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันทั่วประเทศให้มากขึ้น

2. รูปแบบการพัฒนาผู้นำวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ “2P2MIF Model” ประกอบด้วย 1) P = Production หมายถึง ด้านการผลิต ควรมีการปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีคุณภาพ มีการสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นให้หลากหลาย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ 2) P = Participation หมายถึง ด้านการมีส่วนร่วม ควรสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เห็นความสำคัญในการเข้ามาปฏิบัติงานทุกขั้นตอนในการทำงาน 3) M = Marketing หมายถึง ด้านการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลาย มีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ เป็นต้น 4) M = Management หมายถึง ด้านการบริหารจัดการ โดยการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างกลุ่ม 5) I = Information หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสารควรมีการประชาสัมพันธ์ มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองชิม และมีการจัดจำหน่ายสินค้าในงานเทศกาลโอกาสพิเศษต่าง ๆ และ 6) F = Financial หมายถึง ด้านการเงิน ควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกหรือตัวแทนสมาชิกในแต่ละกลุ่มอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีรับ - จ่าย มีการออกกฎระเบียบเรื่องการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารและมีการตรวจบัญชีจากภาครัฐอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาภัทร์ ก่อาริโย (2559, หน้า 141) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) ความรู้ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 3) การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 4) การสื่อสารและการประสานงาน และ 5) คุณธรรม จริยธรรม โดยมี 23 ปัจจัยย่อย ได้แก่ (1) การควบคุมตนเอง (2) ความเชื่อมั่นในตนเอง (3) การตัดสินใจ (4) การมอบหมายงาน (5) การสร้างแรงจูงใจ (6) กฎระเบียบข้อบังคับวิสาหกิจชุมชน (7) การเงิน/การบัญชี (8) การบริหารการตลาด (9) การจัดการสินค้า (10) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (11) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (12) การถ่ายทอดความรู้ (13) การกำหนดทิศทางและเป้าหมาย (14) การวางแผนการดำเนินงาน (15) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (16) การประเมินผลและการติดตาม (17) การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (18) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร (19) การ

ติดต่อประสานงานภายในและภายนอก (20) การสร้างเครือข่าย (21) ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ (22) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ (23) จริยธรรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐสิณี หาญกิตติชัย (2558) เรื่อง ภาวะผู้นำประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชน และตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำด้านการประกอบการมีผลต่อประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนและตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้บริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิผลและสามารถเปลี่ยนแปลงทำให้ภาวะผู้นำด้านการประกอบการของผู้นำวิสาหกิจชุมชนสูงขึ้น ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการของผู้นำวิสาหกิจชุมชนโดยการนำตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการของผู้นำวิสาหกิจชุมชนไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี เช่น กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ควรมีนโยบายในการบริหารจัดการให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร เช่น การทำบัญชี การใช้เทคโนโลยีในการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า การจัดการด้านการตลาด การโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ หรือการสร้างเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้า และเพื่อการจำหน่ายสินค้าด้วยตนเอง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดเพชรบุรี เช่น กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ควรมีการสร้างเครือข่ายและการประเมินสถานะของวิสาหกิจชุมชนทุกปีเพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนที่ประสบปัญหาทั้งด้านงบประมาณ ความรู้ในการจัดการ ตลอดจนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในระยะเวลาที่เหมาะสมกับขนาดของวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). **คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามแผนปฏิบัติราชการกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี 2551.** (อัดสำเนา).
- คณิดา ไกรสันติ และรสมนต์ คำศรี. (2559). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาติ ตำบลปริก อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา.** เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7, 554 – 566. สงขลา:มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐสิณี หาญกิตติชัย. (2558). **ภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชน และตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการ.** โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 6, 975-981.
- ชญาภัทร กี่อารีโย. (2559). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง.** วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 26(1) 141-152 .
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.** กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. (2558). **รายงานข้อมูลวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบุรี.** เพชรบุรี: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี. (อัดสำเนา).
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2558). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.** กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (อัดสำเนา).
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีปี พ.ศ. 2561-2564.** เพชรบุรี: สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สรายุทธ กันหลง. (2555). **การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.** สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2561, จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>.